

Majetkoprávní vztahy a ochrana životního prostředí

teze

Ústavní základy

- Čl. 11 LZPS - vlastnické právo
 - odst. 1
 - odst. 2
 - odst. 3, vztah k čl. 35 odst. 3 LZPS – VÝKON OBSAHU VLASTNICKÉHO PRÁVA
 - odst. 4
- Čl. 26 LZPS – svoboda podnikání
 - podnikání a ochrana ŽP
 - podnikatel současně vlastník
 - podnikatel nevlastník
 - charakteristika vztahu k vlastníkovi

Vlastnické právo a ochrana ŽP

- OZ a jeho vztah ke speciálním právním předpisům na ochranu ŽP
 - obecná ustanovení týkající se vlastnického práva významná i z hlediska ochrany ŽP
 - § 123 OZ – vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s ním
 - § 124 OZ – všichni vlastníci mají stejná práva a povinnosti a poskytuje se jim stejná právní ochrana
 - § 125 odst. 1 OZ - zvláštní zákon stanoví, které věci mohou být pouze ve vlastnictví státu nebo určených právnických osob
 - § 126 odst. 1 OZ – vlastník má právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje
 - § 127 OZ – sousedská práva
 - imise
 - oplocování – vazba na veřejnoprávní předpisy – zákon o ochraně přírody a krajiny, lesní zákon, stavební zákon
 - § 128 OZ – zásah do vlastnického práva

Ad OZ

- **Prevence**
 - § 415 OZ – každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí
 - § 417 odst. 1 OZ – komu hrozí škoda, je povinen k jejímu odvrácení zakročit způsobem přiměřeným okolnostem ohrožení – interpretace i ve spojení s veřejnoprávními předpisy z oblasti ochrany životního prostředí
 - § 417 odst. 2 OZ – jde-li o vážné ohrožení, má ohrožený právo se domáhat, aby soud uložil provést vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící škody
 - § 418, § 419 OZ – zakročovací povinnost
- **Odpovědnost za škodu**
 - § 420 OZ - obecná subjektivní odpovědnost
 - § 420a OZ - objektivní odpovědnost za škodu způsobenou provozní činností
 - § 432 OZ - objektivní odpovědnost za škodu způsobenou provozem zvláště nebezpečným
 - Speciální právní předpisy z oblasti ochrany ŽP a jejich vztah k OZ

Objekty ochrany ŽP a vlastnické právo

- Objekty
 - vlastnicky přisvojitelné
 - vlastnicky nepřisvojitelné resp. přisvojitelné za splnění určitých podmínek
- Demontrace na konkrétních objektech:
 - Půda resp. pozemky resp. jejich druhy - odlišnosti
 - Porosty
 - Nerosty
 - Jeskyně
 - Vody
 - podzemní
 - povrchové
 - zvláštní
 - Živočišné druhy – živočich, zvěř , ,zvíře
 - Rostlinné druhy

Ad OZ a speciální právní předpisy na ochranu ŽP

- Nájem a výpůjčka a ochrana ŽP
 - realizace obsahu vlastnického práva osobami odlišnými od vlastníka
 - speciální ustanovení zvláštních předpisů

Omezení výkonu vlastnického práva v zájmu ochrany životního prostředí (jeho složek) podle zvláštních předpisů

- Omezení a zákazy ex lege
- Omezení a zákazy rozhodnutím orgánu veřejné správy
- Omezení na základě smlouvy
 - věcně právní povaha
 - závazková povaha

Vlastník a vyhlášení „ochrany“ podle zákona 114/1992 Sb.

- Obecná ochrana přírody
 - registrace významných krajinných prvků
 - přechodně chráněné plochy
 - ptačí oblasti
- Zvláštní ochrana přírody
 - vyhlášení zvláště chráněných území, vymezení zón NP a CHKO
 - § 40 zák.č. 114/1992 Sb. – vlastníci – námitky - SPŘ
 - zdržení se zásahů, které by negativně měnily nebo poškozovaly dochovaný stav – sankce
- § 39 zák.114/1992 Sb. – smluvní ochrana – VB (EVL – místo NPR,PR,PP – tj. maloplošná,památného stromu)
- chování resp. výkon vlastnického práva po vyhlášení – zákazy, omezení.....

Kompenzace za omezení výkonu vlastnického práva

- ústavní základy
- druhy
- příklady k demonstraci:
 - Zákon o ochraně přírody a krajiny
 - Lesní zákon
 - Vodní zákon
 - Zákon o ochraně ZPF
- tendence de lege ferenda

Ochranná pásma v zájmu ochrany ŽP a výkon vlastnického práva

- význam ochranných pásem
- stanovení ochranných pásem
- chování vlastníků

Omezení dispozic s objekty ochrany ŽP ve vlastnictví státu

- Zákon o ochraně přírody a krajiny
 - zvláště chráněná území
 - pozemky „nad“ jeskyněmi
 - národní kulturní památky, movité kulturní památky
- Zemědělské a lesní pozemky podle zákona č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby
- Restituce a ochrana životního prostředí – zákon o půdě
 - § 9 odst. 5 - opatření v zájmu ochrany ŽP
 - § 11 odst. 3 - překážky vydání
- Privatizace a ochrana životního prostředí
 - zejm. zák.o velké privatizaci – ekoaudity – vazba na privatizaci a období po privatizaci (např. vodní zákon - § 42)

Vstupy na pozemky a do objektů v zájmu ochrany životního prostředí

- Povinnost vlastníka strpět vstup
 - **orgánů dozoru a kontroly**
 - **dopady kontrol do výkonu vlastnického práva**
 - Omezení určitých aktivit, nápravná opatření, otázka nákladů
 - **subjektů za účelem realizace ochrany životního prostředí (jeho složky) pokud vlastník**
 - nemá povinnost odstraňovat sám
 - má povinnost, ale nerealizuje ji a je v zájmu ochrany ŽP realizovat ji jiným subjektem, o kterém tak stanoví zákon resp. na jeho základě orgán státní správy
 - např. lesní zákon, vodní zákon, zákon o ochraně přírody a krajiny, zákon na ochranu zvířat proti týrání, zákon o odpadech
 - **při průzkumových činnostech (ve veřejném zájmu, v neveřejném zájmu)**
 - **při mimořádných událostech**
 - haváriích
 - živelních událostech

Povinnosti a oprávnění „sousedů“

- Soukromoprávní rovina
 - susedská práva
- Veřejnoprávní rovina
 - vlastníci pozemků susedících s vodními toky
 - vlastníci pozemků susedících s vodními díly
 - na vodních tocích
 - ostatních (např. studny)
- Procesně právní stránka
 - soukromoprávní prostředky ochrany – svépomoc, žaloby
 - Veřejnoprávní – podněty, informace, účastenství v řízeních

Právní důsledky protiprávních zásahů do vlastnictví objektů, které složkami ŽP

- Odpovědnostní vztahy
 - Odpovědnost za škodu
 - !pozor na odpovědnost státu za škodu způsobenou zvláště chráněnými živočichy – i tyto škody mohou být na složkách ŽP
 - Odpovědnost za ekologickou újmu
 - Pozor na vztah k odpovědnosti za škodu (de lege lata – souběh, subsidiarita)
 - Oprávněný subjekt STÁT
 - Správně právní odpovědnost
 - Trestněprávní odpovědnost
 - !!!!vzájemné vztahy
 - výhled de lege ferenda (zejména ve vztahu k odpovědnosti za ekologickou újmu, její vztah k odpovědnosti za škodu)
- (viz blíže přednáška Odpovědnost v právu ŽP)

Živočichové – vybraná specifika

- **Příroda** - živočichové
- **Myslivost** – zvěř
- **Rybářství** - ryby
- **Týrání** – zvířata
 - VZTAH VÝŠE UVEDENÝCH POJMŮ A PŘÍSLUŠNÝCH PRÁVNÍCH ÚPRAV
 - problémy:
 - vlastnické právo
 - odebrání při porušení povinností
 - opuštění, zatoulaní